

САНА ОЛОХ

Х а н а т
1981 снл алтынны
15 күнүттэн тахсар

ССКП ЧУРАПЧЫТААБЫ РАЙКОМУН УОННА НАРОДНАЙ
ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААБЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

№ 104 (5771)

1982 снл. Атырдах ыйын 28 күнэ
СУБУОТА

сыаната
2 харчы

От хомууругар ударнай икки декадалар Хомуур бары үлэлэрин табатык дьүөрэлиэххэ

**СҮӨҮГЭ КИМ ТӨҮӨ
АҢЫЛЫГЫ БЭЛЭМНЭЭТЭ**
(АТЫРДАХ ҮҮҮН 27 КҮНҮНЗЭБИ ТУРУГУНАН)

Совхозтар, отделениелар	Үлэлт ахсаана	Охуу (төгүр)	Көбүрү (тонна)	Сылаас (тонна)	От мөккө күтэ (тонна)
Карл Маркс	799	14843	5649	4770	205
Одүүлүүн	288	4255	1597	800	205
Болугур	132	3317	1454	650	
Мутудай	288	4488	1385	2100	
Базсы	161	2783	1213	1220	
Субуруускай	327	5900	3378	2910	117
Хатылы	127	1870	820	1380	
Болтово	100	1960	1258	830	117
Соловьев	100	2070	1300	700	
Эрилин Эристини	574	9645	4565	1630	311
Хопторо	234	3343	1480	700	311
Хадаар	128	2250	1093	700	
Хайахсыт	106	1993	1007	200	
Чакыр	106	2069	980	30	
«Чурапчы»	424	3161	2457	1756	
Сылаар	230	1381	1205	112	
Кылаан	105	1145	708	1825	
Арыстаах	89	635	544	19	
Оройуон үрдүнэн	2124	33549	16049	11068	633
1981 сылга	2144	36212	18745	5585	646

Мабаһынгна — хортуппуй

Хоптобо, Н. Н. Ноп-городон салаааччылаах хортуппуй үүнүрэр эвон хомууру атырдах ыйын 20 күнүттэн садалаата. Хомуура Дирин орто оскудатын үөрэнэччилэрэ сүрүн күүһүнэн буолаллар. Учур-галдар М. В. Кириллина, У. М. Романова салаааччылаах билигин манна 30-ча оро үлэһинер.

Эрдэ хостомут хортуппуй мабаһынгнарга тиэйиллэр.

«СО» общ. корр.

Үөрэнэччилэр тахсан

Субуруускай аатынан Онто үөрэнэччилэр тахсан. Овстаны күн 6 тонна хостомун Иминитэ бааһынагыгар садаланна.

П. ПУДОВ.

КҮҮҮҮГҮ ХАДЬЫМА ЛЫ ХОТУУГА КОНКУРС

Сыаһы хорутууну мунутуурдук аччатар уонна күһүҥҥү хорутууну илгас болдоххо үрдүк хаачыстыбалаахтын бытар ичинтэн механизатордарга конкурс биллэриилэр.

Баладан ыйын 20 күнүгэр дээрэ К-700 тракторынан 350, ДТ тракторынан 200, МТЗ-50 тракторынан 150 гектарга хадьымалы үрдүн хаачыстыбалаахтын хоруттарбыт механизатордарга 75 солк. харчынан бириэмийэни аныырга.

Баладан ыйын 15 күнүгэр дээрэ хадьымалы хорутуу былааннарын толорторбут отделение управлениеларга уонна хонуу биригэ-диргигэр ыйдаары хамнастарын 35 быраһылыгы бириэмийэ быһылыаһын гөлүүргө.

Бириэмийэлэр совхозтар туһааннаах фонддарыттан бериллэллэр.

(Конкурс уеулоубуйата райсовет исполкомунан бигэргэннэ).

Сезоннаабы былаан туолла

Эрилин Эристини аатынан совхоз Хопторогову отделениегыгар коммунист Я. Д. Аммосов салайар АВМ агрегаттан эвонота быһыл 310 тонна кырбамыт күөх маасаны бэлэмнииргэ үрдүкүлүбүт эбэһээлиэти-бэни ылынан үлэһини үчүгөй тэрэһиннээхтик сараалабыта.

Бу 12 киһилээх коллек-

тив сайын устата икки сме-нанан тохтоло суох үлэ-лээн биригит тылын баа-һа аһары толордо.

Вастыг эвонота мантан кү-һүн илгээтлээх кырбамыт-лыбыт күөх маасаны бэлэмнииргэ татимна иһыкты-бакка, дьүүкүрдээхтик үлэһингэ соруктанна.

Г. КУЗЬМИН.

Ветераннар салгы оттуулар

ОДЬУЛУУН. Ленин ор-денны кавалера, үлэ ве-терана А. Н. Кардашев-скай республика билли-лээх дьонун оттоһунгна анырылларын нэһили-гэр бириг бастакынан өйөө-бүтэ, совхозугар 20 тон-на оту оттоон туттарарга эбэһээлиэтибэлэммитэ.

Бөгөһөөни туругунап Аполлон Николаевич 19 тонна оттонно. Оттон ни-

ли үлэһингэ Г. М. Си-биряков 12 тонна оту кэ-биһэн, эбэһээлиэтибэни икки тоннанан аһарда. 80-ча саастаах колхознай тутуу ветерана М. М. Си-биряков 4 тонна оттуугар 8 тоннаны чөмчөттө.

Ветераннар ити кур-дук ходоһага салгы хон-нохтоохтук оттуу сылдыл-лар.

Ф. СОФРОНОВ.

Оттоһунгна оройуон лектив атырдах ыйын 24 рекордсмена Михаил Да-кунунуура туругунап 450 нилонич Николаев салайар тонна бастыг хаачыста-6 киһилээх кэлим меха-балаах оту соботуонка-низациялаах эвонота Су-буруускай аатынан сов-хоз Соловьевтаары отде-лениегин бириг илгэн тут-тар коллектива.

Бу үлэһэ көхтөөх кол-

Снимокка: М. Д. Ни-колаев.

П. Оковешников фотота.

Тэһимнэрэ үчүгэй

Карл Маркс аатынан совхоз Мутудайдаабы от-делениегыгар обществен-най сүөһүгэ сүмэһиннээх айылыгы бэлэмнээһингэ М. Н. Гоголев уонна Д. Е. Сирябин салайар эвонота-ра таһаарылаахтык үлэ-лэннэр.

«СО» корр.

СҮҮҮГЭН СУОЛТАЛААХ СОЦИАЛЬНАЙ СОРУК

ССКП Кийин Комитета уонна ССРС Министрда-рин Советта «Нэһилиэн-нэ доруобуйатын харыс-табылын тупсарыыга эбон дьаһаллар тустары-нан» Уурааһы ылыныл-лар.

Уурааххы партия уонна правительствэ бытар бо-дон социальнай-экономич-ескай дьаһалларын ко-малорунун советскай дьон доруобуйаларын суругар үтүө түмүктөр ситиһилииттэрэ бэлэ-тэһэр. Доруобуйа харыс-табылын маҕералнай, техническай базата бил-лэрдик сайына.

Ол эрэрин нэһилиэн-нэ оройуоннар медицин-скай нөмө хаачысты-батын үрдэтин кыахтара илгээт суох олоххо ки-лэлэрииллэр. Вальыһа-лар, поликлиникалар, тыа сирдэриннээви амбу-латориялар, суһал меди-цинскай көмө учрежде-ниелара эмтир-сэрэтэр үлэһини күүһү-рэтэргэ, нэһилиэннэни-туох ханнык ниннэ дьахталлары уонна обо-лору, сэрэтэр көрүүнү уонна диспансеризация-лааһын хаачыстыбатын, оскудалаа киирэн нин-нэни саастаах оро уч-реждениеларын медицин-скай хааччылыыны туп-сарарга, бастатан туран, тыа хаһаайыстыбатын производствотын уонна промышленнай гигиена салааларыгар государст-веннай санитарнай над-зор көдүүһүн күүһү-рэтэргэ.

Уураах ССРС Меди-цинскай промышленно-скай министрствотын уонна Доруобуйа харыс-табыллар министрствотын кизгик туттул-лар медициналар оро-рон таһаарыыны биллэр-дик улаатыннарарга, ту-һаныыта эриг-дэхситик таһаарыыны, олортооо, дыйыһы улам толору-тун хааччылыыны сити-һиллэригэр эбэһиннэ-тинер.

Нэһилиэннэ доруобу-батын харыстабылын салгы тупсарыыга итинтэн да атын дьаһал-лар бэлэһинилэр.

ССКП Кийин Комитета уонна ССРС Министрда-рин Советта партийнай уонна советскай орган-нар, министрстволар, ведомстволар, профсоюз-най, комсомольскай уон-на атын общественнай тэриитэлэр, доруобуйа харыстабылын бары үлэ-һиттэрэ ССКП XXVI съез-дин, ССКП РК сэттиһи-лээһин (1981 с.) уонна 11-дунуу маҕынааһы (1982 с.) Пленумнарын уураахта-рын ситиһилилээхтик олоххо киллэриини хаач-чылаахтара итиннэ ма-рыллары сэрэтинни күү-һүрдүүгэ, нэһилиэннэ доруобуйатын бөгөргө-түүгэ, советскай дьон ак-тивнай айар олохторун уһатыыга наада буолар бары дьаһаллары ылаах-тара диин кытаанах эр-ди биллэрдилэр.

ССРС Доруобуйа ха-рыстабылыгар министр-

(ССТА).

Бурдун туораба бункерга кутулар

Эрилин Эристини ааты-нан совхозна үрдүк үүнүү эвонота туорахтаах куль-туралар хомуурдарын атырдах ыйын 23 күнү-тэн садалаата. Үүнүү ну-һаһаа суох.

Хадаар отделениегыгар комбайнердар Ю. Рахма-туллин, А. Иванко Буол бааһынагыгар, оттон Хоп-

товоо комбайнердар Н. Васильев, В. Лазарев, Н. Божедонов Таатта бааһы-наларыгар бистараллар.

Барыта 80 гектар үү-нүүтө хомуллан биригди-гектартан ортогунап 9-туу —10-куу центнер бурдук ылылына.

М. КОЛЯКИН.

Райсовет исполкомугар

СҮӨҮ КЫСТЫГАР БЭЛЭМИ— ТҮРГЭН ТЭТИМИНЭН

Райсовет исполкома общественнай сүөһү кэ-дэр турар кыстыгар бэлэмнэни тургутун ту-лунан боннуруоска Карл Маркс аатынан совхоз ыһаабынай эротехника А. А. Варламов отуо-тун иһиттэ.

Совхоз отделениелара сайыллыка көһүү кэм-гар кыстык хотоннору турулааһыны ыһаабынан ситэтэ суох ыһаабыттар. Хотоннор иһэрэ ыһаа-тамматах. Сааскы кэмгэ өрөмүөнү ыһаабы туһу-нан ССНП райкомун бю-рогун, райсовет исполко-мун холбоһуктаах мун-наахтары уураахтары тэлөрүгү совхозка бы-лааннаах үлэ тэриллэ-бэт.

Бу күнүгэ хотон өрө-мүөнүгэр сэттэ эвенонан 46 иһин үлэлиир. 24 кыстык хотонтон 16-гар эр өрөмүөн ситэрэллэ-нэ. Ордук ыһаахан бала-һаннаа Мугудай отде-лениетыгар үөскэтэ. Лы-бынтах, Төлөй Дирингэ курдук улахан өрөмүөнү эрийэр фермаларыгар үлэ олус бытаанык ыһаа-лар.

Быйыл үлэбэ кириэх-тэх гараж тутууга эмнэ бүтүт туруктаах. Болу-гур отделениетыгар 120 төбөбү аналдаах хотону тутууга бырайыактан туорааһын таһаарыллы-быт.

Совхоз үрдүнэн 228 оройу кырай баар. Олор-тон 68 төбө үһүс—төр-дүс суортаммыттар. Ол үрдүнэн мөлтөх турук-таахтары дуоһаардаһы-барзэдэринэн нэһиллэ-нибэт туттары тэриллэ-бэт.

Сайыллыктарга үрдүк үүт иһин охсуһуу мол-тогуллубут. Мугудай от-делениетын Вулгуныах ферматыгар үүт ыһаа ор-дук улаханнаах таһнары түһэрлэлибит. Бу ферма-га ыһаахтар ыһаа көтү-түүлэрэ таастаах таһа-арыллар.

Ыһаах сүөһү уотуу-га бэлэмнэнибэ үлэ эмнэ

тэриллэ илик. Кыстык кэмгэр үлэлиэхтэх кэрмөхүлүлэр, котел-лар, атын да тэриллэр ситэ бэлэмнэнибэттэр.

Исполком совхозтар директордарын, отдела-ниелар управлюшайда-рын, сельсоветтар ис-полкомнарын председа-теллэрин баладан иһин 1 күнүгэр диэри быйыл-гы төрүөх кырайдыри кыстык хотоннорго ки-лэлэр туһугар утадыһа-лыбат дыһааһы ыһаа-ларыгар, ити болдохтон отунан уонна эһин аһы-дыһааһы олохтоһуулу-бут иуорма быһытынан аһааһыны тэриллэлэ-рэр эбэһиннэстэтэ. Оро-йу уонна мөлтөх турук-таах кырайдыри норуу-га, аһааһыга ураты болжот-тону ууран коньбүтүн олүүнү таһаарбат ды-һааһы ыһаа сорук ту-рар.

Баладан иһин 10 кү-нүгэр диэри бары ыһа-нык хотоннору өрөмүөн-нэһини ситэрэн, үлэ-лиэхтэх механизмнэри таһан, кормонхулары бэлэ-н оһорулуохтаах. Баладан иһин 15 күнүн аһаарбаа, ыһааһы ыһа-бы хотонго иһлэрэр дыһааһ сир аһы олохто-нуохтаах. Күнгэ үстэ ыһааһы тохотуулуо суохтаах. Бары сайыл-лыктарга ыһааһы эһин аһы-дыһы оһорон ситэти тэ-риллэхтэх. Ходуһалар нэһиллэлэригэр мэтчи-тин, силлэһи, ситэти, оһордоһун былааннаа-хык тэриллэхтэхтэр.

Ыһаах сүөһү кыстыах-таах хотонноругар бала-дан уонна алтыһы ыһ-дэргэ аһааһы баланса-нынан көрүлүбүт оту, кормонхораны хотон та-һыгар быраахтары ба-ладан иһин 10 күнүгэр ситэрлэхтэхтэр. Сайы-лыктан кыстыкка көһүү-гэ тэрийэр үлэһи кү-һүрдэн, үүт ыһаа таһна-ры түһүүтүн таһаарбат дыһааһы олохтоон, оройуон үрдүнэн 850

оройу мөлтөх туруктаах кырайдыри нэһиллэни-ни кытта дуоһаардаһа, көрдөрүүнү тэрийиһэ сельсоветтарынан чопчу сорудахтар тэриллэни-лэр.

Баладан иһин 1 күнү-гэр Карл Маркс аатынан совхоз 1000, Субуруу-скай аатынан совхоз 600 Эрлиик Эрликин аа-тынан совхоз 800, «Чурап-чы» совхоз 600 ыһаах сүөһүнү түһүтэһиннэх уотууга аналдаах оло-һааһыларга туруоруох-таахтар.

Ветеринарнай станция кыстыкка кириһэ сүө-һүнү бүтүннү көрүүнү ыһааһаах. Мөлтөх, оройу кырайдыргэ ту-һааннаах эһааһын тэ-риллэхтэх. Субан сүө-һү, маньык турар хо-тоннорун дезинфекция-лааһын баладан иһин 20 күнүгэр диэри ситэ-риллэхтэх. Сайыл-лыктан кыстыкка кириһэ ыһаах сүөһү коньбүтүн олүүтүн таһаарбат иһ-тинтэн бары дыһааһы ыһааһаахтэхтэр.

«Сельхозтехника» хол-боһуга баладан иһин 10 күнүгэр, диэри Карл Маркс аатынан совхоз Лыбынтах, Төлөй Дирин-гэ уонна Эрлиик Эрли-кин аатынан совхоз Мэлдэхсэ, Эбэ ферма-ларын механизациятын монтажааһыны бүтэр-диргэр, совхозтары наада буолар котелларынан төлөрү хааччыларыгар эбэһиннэстэнэ. Эт-үүт комбината Дирлинеэки аһы ыһааһы монта-жааһыны киһи завод ко-тельнайын тутуутун ба-ладан иһин 20 күнүгэр бүтэрэн, үлэбэ иһлэри-ни ситиһэхтэх. Райсо-во бырайыактааһына фер-маларга иһин аһааһы тэрийэригэр, буфеттары аһааһыгар, сүөһү иһ-тинтэн үлэһитэригэр аналдаах долбуурлары маһааһыһыгар тэрийэр бары дыһааһы ыһаа-һыгар соруктар туруорулу-нулар.

От хомура — ударной фронт

ШЕФТЭЭХ КОЛЛЕКТИВТАР ХАЙДАХ ОТТУУЛЛАРЫЙ?

(Уһун иһаринэн, атырдыах ыһын 23 күнүгэри тургутунан).

Бастаах колонкада сезоннаабы бы-лаан иһиксэ—ол туолан иһитэ (тонна).

Карл Маркс аатынан совхозка
Райсо 90 11
13 №-дэх СКТУ 200 120
Киносета 25 16
«Якутсельстрой» 20 15

Субуруускай аатынан совхозка
Дыһа-уот, коммунальнай хаһааһысты-ба производственной управлениета

50 —
Балыһа, СЭС, аптека 30 20
Аэропорт 10 11
Промкомбинат 40 25
Эт-үүт комбината 60 60
Чурапчы орто оскуолата 50 63
13 №-дэх СКТУ 100 70

Эрлиик Эрликин аатынан совхозка
«Якутколхозстрой» ТМУ-га

25 25
Лесхоз 30 20
Лесолунт 20 25
Милиция, прокуратура, яросуд, ба-наарынай чаас 40 22
Комэнерго, райгаз 15 —

«Якутмелиоводстрой» мехучастота 10 —

Варыта 1105 659

Сельсоветтар

Бахсы 180 128
Волугур 250 180
Болтоно 150 66
Кытаанах 300 125
Мугудай 200 150
Одлулуун 250 285
Соловьев 170 70,5
Сылап 250 137
Хадаар 150 120
Хайахсыт 150 110
Хатылы 200 125
Холгобо 300 347
Чакыр 150 53
Чурапчы 100 77
Варыта 2700 1973

Хаалылаахтар быһаары биэрэллэр

ӨССӨ ДА ЭРЭННЭРЭЛЛЭР ЭРЭ

Оройуон производственной, промышленной уонна хааччылар тэрилтэлэрэ быйыл агардаһ отунан 1105 тоннаа соботуопкалаан совхозтарга туттарар бы-лааннаахтар. Атырдыах ыһын 23 күнүгэри туру-гунан иһиттэ 659 тонна от бэлэмнэни, сезоннаа-бы сорудах 59,6 бырыһыан толорулуна. Оттоһун бастаах күнүгэртэн ходуһаа дьону маасабайдык таһаарыт, үчүгэй тэриһиннэх тэрилтэлэр бы-лааннаах аһаа толортоотулар. Оттон сорохтор агардаһ эрэннэринэн мунгурданылар. Оннообор нэһиллэх да отторо суохтар бааллар.

В. РОМАНОВ,
райпотребобщество быра-былаһыатын председа-тели соботуопкалаа солбуһааччы

— Билингэ тургутунан 11 эрэ тонна оттоохтут. Оттон былааммыт 90 тон-на. Хаалык сүрүн бири-ччигэтин шефтээх Карл Маркс аатынан совхоз администрациятын кытта оттуур сир аһааһыга тыл-тылаа кириһибэтэхтэ буолла. Болугур отделе-ниета ыһааһынан, суо-һык суоһунан, эрдэттэн туруоруу баарын үрдү-нэн, чугас эртин оттуур сир аһааһыга. Кэлит көтүлүтэн Одлулуунга оттоон эрбэт. Билингэ эмнэ ити отделениета Кытта Күрүгүтүгэр сага сир аһааһы биэр трантор-даах уонна оһордоох, муһуһардаах дьону бүтүн саһаардыбыт. Ону таһынан күн аһааһы 15-тин киһинэн суботуунуһууһаан, биллэ-риллэбит ударнай иһки декадаа былаан толо-роһо соруктаабыт.

Г. ДРАГУНОВ,
дыһа-уот, коммунальнай хаһааһыстыба производ-ственной управлениетын начальнига

— Субуруускай аа-тынан совхоз Хатылытыгар былааннаах 50 тонна оп-

путун ударнай иһки де-када иһинэн бэлэмнир-гэ соруктаабыт. П. Г. Мо-настырев салайааччылаах алта киһилэх звенобут иһин транкторынан Ваа-һымда эһэр аһааһыга охсуутун бүтөрөн, мун-наа сыйдыр. Ону таһынан оройуон киһинтэн чугас сир аһааһы суботуунуһуу-таан 80-ча буғуллаахпыт. Мунуһуу, киһини сүрүн-нэн күргүөһиэх таһы-ларын аһааһыны

С. ДЯЧКОВСКАЯ,
сибээс уездын начальнига

— «Чурапчы» совхоз Сылапнааһы отделениеты-гар 20 тонна оту бэлэ-мнэхтэхтэ. Билингэ ту-ругунан Лангылы Чара-һаар алта эрэ тонна отто-нубут. Иһикитин да бы-лаан толоһор уустуктар-даах. Баар кыһаһынан ал-

Эппиэтэртэн көстөрүн курдук, иһки бастаах са-лайааччы эппиэтэһин ойдоон төһө да хойутаабыт-тарын иһин, сүөһү аһааһы соботуопкалааһына сорудаһы толорор, үлэни тэрийэр иһин туруулаар. Оттон иһилэрэ араас бириччиннэн арала сатаан, чопчу эппиэт биэрэртэн туттуулаар. Ону аһааһы С. Н. Дьячковскай 52 киһилэх коллектива 20 тонна оту (билингэ иһиктэни соботоһ кырдыаһа дьон оттуулаар) кыһаһы бэлэмнир кыһаа суоһун даниа-һы сатыыр.

Хаһааһыга диэри өссө кэтэһиэххэ, өйдөтө сатыа-ха сөбү? Ханнаһы коллектив салайааччыларын дьону көбүлүү, түмэр эппиэтэһэтэрэ, партийнай суобастара?

Былааны маһынан 18 тонна от

СОЛОВЬЕВ. Отделе-ниены кытта шефтээх эт-үүт комбинатын Д. В. Саввин салайааччылаах звенота хайыс да сылын

ситиһилэхтэн оттуур. Звено быйыл 60 тонна оту соботуопкалаһыт бы-лааннааһын толордо уон-на ударнай иһки декада-а салгы оттоон, былаа-

ны таһынан 18 тонна оту соботуопкалаһыт сага эбэһааһыһыһыны ыһаа-һынан охсуулаахтык үлэ-лиир.

С. ВАРШКОВ.

Кырдыаһас хотуура лынкыныыр

Республикада, оройуон-га таһыһыт көбүлэһин-нэри дыһааһаа ойдоон, Болтоно эһиллэһин пен-сионердара быйыл сайын от хомууругар нэхтөөхтүк кыттан, совхозтарыгар улахан көмөһү оттороллор.

Билингэ, күнтэн-дыһа-тан тутулуубаа, ходу-һаа үлэ тэтиһэ ыһааһа-бат. Майна 62 саастаах үлэ ветерана Афанасий Романович Кривошапкин өссө аһыт сайын 8 тон-на бастын хаачыстыба-лаах сүөһү аһааһы со-ботуопкалаан туттарбыта быйыл иһин быларыһы-һыттан итэһэ суох оту нэһиллэргэ соруктаан ба-һаһын учаастагар хотуу-ра хоннохтоохтук нуһулар.

Бу күнүгэ кырдыаһас үлэһир Байҕаныгар ха-да кэһиллэхтэ от логло-һор.

Снимок: А. Р. Кривошапкин хотуурун сы-тыһааһыт.

П. Оконешиков фотога.

Илоция. Есик Хирата — Тоима префектура экспериментальной тыа хаайыстыбаннай лаборатория үлэһиэ. Икки научнай селекционер үлэтин сүрүн объекта — тодьланнар. Е. Хирата тодьлан тылытын биэр ий уһатарга уонна кини сибэкилэригэр орхидея сытын илгэрэргэ бэйэтин иһингэр үүнэригэр селекционернай эксперимент ыарахан соруугун туруорунаа үлэһин. Итинник характеристикалардаах саага суорду ылыыга итиннэ ону «рыночий» кондицияга тэрдигэ, специалисттар бигэрэтэлэринэн, селекционерга бүтүн 20 сыл наада буолуода. Онон Есик Хирата бэйэтин мындыр, дьуккүөрдээх үлэтин түмүктэригэр биэр дойдутаахтарыа ХХI үйэ саатыгар үөрдүөбүт.

Диспан пресс — ССТА фотолара.

Быһан-буор буолбут, үгүстөрө хаанынан оҕуруу уонна фосфорнай снарядтартан уонка ситиннээх баастардаах палестинский байыастар Бейруттан бараллар. Кинилэр эр санааларыгар сүгүрүүнэ уулуссаларга тахсыбыт сыймактамат куорат олохтоохторуттан харахтарыа кистин сааһыларга кинилэртэ наадага суох. Кинилэр иһиргиттэх кыргыһылар кинилэртэн өссө дааны соһо илик сааларын-сиптарын иһиллэр, тэр ыга тутан кыайтар-баада бараллар. Кинилэр баара-суоҕа 7—8 тыһынчалар. Икки ыйтан эрдик нэмтэ күүс өтүһүн уон төгүл байыбар өстөөх иһиргиттэн тыман кинириттэн тохтоолуутар.

Ол кэмгэ Тель-Авива политическай сценаларыгар Бегин, Шарон уонна да атыттар «улуу кыайымы» диир ааҕтаначчы спектаклы оомпоон көр-дөрөргө холондолор. Ол эрэри ол туох дааны оруна суох. Билиги Ливанга бүтүн тугу көрөр-бүтүн израильскай кыайымынан хайдах дааны каттыыр кыах суох. «Ливанга ээрин» Израиль историктыгар саамай убулунара эрэри, кини сааһанмытынан икки ый аасытын киниттэн Бегин драматическостынан туруоруллубут биэр дааны сылын сиптэтэ, — диир сурубар французскай «Монд дипломатик» сурунаал.

Ол сыллар ортолоругар бастагы миэстэҕэ Палестина Восточнууутун Таритетин (ПВТ) үлүтүтү турура. Кинини бу оройуонга американы-израильскай байы-лыктааһын ыраахха дии-ти барар сананымыларын олоххо киллэрингэ сүрүн кыйы быһымынан Вашингтонга дааны. Тель-Авива дааны көр-дөрө уонна байыан-най политическай күүс быһымынан суох оҕорор иһин туруналлара. АХШ уонна Израиль Арабскай дойдутары биһиртэн-биһир аан дойдутары империализмга уонна сионизмга утары-дымыттан туоретыахтарыа баараллар, кинилэргэ неоконсервативскай буржуазияны кэтирдэх-тэрин баараллар.

Итиннаах буолар Кемп-Дэвид политика, дэ-матичи ис дингэ. Ол эрэри Вашингтон уонна Тель-Авив стратегтар сыйстардылар. Онооһор Бегинет көмөтүнэн палестинскай норуот бэйэтин бэйэти дьүүнээхтик бы-һаарынар быраабын би-лиһэр онуугар «ис авто-номия» дэиэччиннэ со-ноһуһунара кыаллыбата, Палестинскай норуот ПВТ-тин кула өссө ыга түмүлүнэ уонна Ийэ дойдунан — тутулуга суох национальнай госу-дарстволар — иһин, бэйэтин быраабын иһин эр санаалаах өхсүһүүтүн калдабыта. Египет аах-сыбатаахха, биэр дааны

арабскай дойду амери-канскай-израильскай (по-литическай аһаастык ойөөбөтөрү).

Политическай кыйы-ты киниттэн Вашинг-тон уонна Тель-Авив ПВТ-тин суох оҕорорго, кини чилиэннэрин уонна салайааччыларын ону кытта тэһигэ төһө кыал-ларынан албах палести-нецтар уонна ливанец-тары кыргарга сана-мыстара. Израильскай сипхиттэр биһир палес-тинскай байыаһы суох оҕорор киниттэн уон-нан эйэлээх олохтоох-тору өлөрөргө бэлэмнэрин туһунан кэһиргитэр эһи-тар. Кинини абааһы кө-рүү ити программата, билигин көстөн тахсы-тын курдук, быдырыын күүһүн Вашингтонга аһин баттамыт амери-канскай — израильскай «стратегическай харда-рыга биһиргэ үлээһин туһунан меморандумга» бигэрэтиллибит.

Ол докумуонга иһин баттааһын кытта туту палестинскай уонна ли-ванскай норуоттары уа-ры Израиль билигин агрессиятыгар күүскэ бэлэмнэни сааһанмыта, «Филладелия инуай-рер» хаһыат биллэрэри-нэн, (кини Пентагон кистэ-дээк дааннаһырын аба-

лар) биһир бастагы кварталга Израиль 1980 сыл туһааннаах кэмнээ-рэр 10 төгүл кэригэ уон-на аасыт сыл бастагы кварталынааһар 1,5 тө-гүл элбэх американыскай эрид сөһин ылбыта. Онуоха оҕучу эһэсэ иһини маассабайдыа өлөрүү-өһөрүү саамай барбардыа средстволарыгар бериллибит: кас-сетнай, «ваакумнай» бомбаларга, фосфорнай снарядтарга, сүһүрдэр газтарга.

Ол барыта агрессоры-нан арай гитлеровецтар кыылдыаһыларын кытта эрэ тэһинэр кыргыһан палестинецтарга уонна ливанецтарга быраабы-лыбыттар. Ол эрэри олоҕо дааны палестин-скай байыастар төрөйдүү утарылаһыларын кы-һан булгуруппатахтара. Кинилэр сириндэһини саллааһын ливанскай столица арбааһын өтүгүн 600 тыһынча эйэлээх олохтоохторугар дьинг чакчы өлүүн-сүтүүнэ иһиннэ куорат бүтүнүү урууһаһанмытынан су-һуурун иһин Бейруттан тахсан биэрэр быһаары-ныыы ылынылар. Онон Вашингтон уонна Тель-Авив «террористтар та-рихтэлэрин» быһымы-нан үөхкүт ПВТ кинилин дьүүнүү-бодону сүтөрбөт агрессорга гуманизм уру-гун өссө төгүл биэр-дэ.

«Израиль» — диир суру-бар лондонскай «Таймс» хаһыат, — ПВТ Бейрут-тан тахсытын иһин сүү-

но моральнай уонна по-литическай сыананы то-дотто. Кини бэйэтин са-ба түһүүтүн кыргыһа-дыаһаа дойдутааһы общественноһын бэйэти-тэн тэйиттэ. Кини бэйэ-тин гражданнырын, поли-тическай деятеллэрин ортолоругар хайдыһы-ны үөһөттэ. Кини он-нооһор наараныска та-һынааһы элбэх бэйэтин дойдотторун уонна кини дикти буолааччылары са-һынаарда. Кини бэйэти сааһы-сууту кэтэ, — Французскай «Монд» ха-һыат Бейрут иһин кыргы-һыы түмүгүн эһиз «Из-раиль политическай кый-тарыытынан» ааттыыр Сионистскай государство-да мөһүн сыймаһыны биэрэр буржуазияй бэ-чээт итинник сыһалаа-һынарын кытта сөһүлэ-һиннээ сөл.

Кырдык дааны, Ва-шингтон уонна Тель-Авив ПВТ-тин байыан-най дааны, политичес-кай дааны суох оҕор-санааһынара кыаллыба-та. Төттөрүтүн кини аан дойдутааһы авторитета хаһан дааны билигин курдук үрдүү, палестин-скай норуот кырдыктаах дьылаатын билигин ма-нык кини иһиктэрэ. Эп-ипэтиһин АХШ уонна Израиль толору сүгэр Ливаннааһы трагическай собыһалар мөһкүөргэ суох уруоктара итинник-тэр.

В. ШАБАЕВ, (ССТА).

Төрөөбүт тылын төһө билэбин?

«Эдэр коммунистка» Уус-Алдантан И. Пруден-най «Алаһым» диир дьү-һүүтэ быдырыын бэ-чээтэммитэ. «Күн уота кутуллар алаһа баракса-ны». Мүрү эбэтнэ хөһү-бут. Ол онтон иһин этин-ни ылан көрүөбүт.

«Күүстээх салтын би-тияа эһирээн, дьэргэлтэн буолан дьэргэһэ кыла-лаа, дьирэһкэй тэбэн ээрдэһин тоһууо», — диир.

Иккиһэ — «Алаһым мүүстээх салгынынан өрү-күһэ дуоһууан, иһимэ дьыһаар чэпчээн-чэпчээн көтүөххэ кыһата суох буолан кэллэһин», — диир. Мүүстээх салтын... Бити-йэ экириһир, дьирэһкэй тэбэр күүстээх салтын...

Ити курдук, биһиги сал-тын диир тылы иһин суол-талаан туттабыт. Биһир — тыһынар салгымынт (по-дух), иккиһэ — тыл.

Салтын тыһынар салтын диир суолтата сүдүргү, өйдөнүстүү. Оҕон тыл диир суолтага тутуула-рын сорох кыһа дьэргэ-өйдүү өхсөн дьэргэ сүө-бар сөл. Онон өссө иһи-ни холобуру аһаһыт.

1977 сыллаахха «Саха народнай ырыаларын» иһи-нис тома бэчээттиһин тах-

сыбыта. Онон киллэри-либит «Сиппир» ыраа-тыгар:

Мунгууур күүх сөһирдэхпин
Мүүс хайыт мускуйбута,
Вуомуран, хандарыйан
Восхо барбытын
Мунгууур салтын кэлэн,
Вурайан үүрэн кээстэ,

гар балайда кинигин тар-даммыт. Араас омуоктарга салтын, салын, салкин, салкын диир сангараллар. Суолтата, холобур, тува-ларга — синкнэр, киргиз-тэргэ — тыл, сөрүүн, ал-таецтарга — күүстээх тыл диир.

Бастаруун курдук, сал-тын төрк тылларыгар тыалга эрэ сыһаннаах

дар салтын саха тылыгар монголлартан кинирбит диир чопчу ыйаллар. Ол монголларга салкин, кал-мыктарга салын, укчу байыһына курдук, иһин суолталаах — тыл уонна тыһынар салтын.

Салгыныта сыһаннаах өссө биһир тылбытын кө-рөн аһаһаһын. Көй сал-тын дьэччибит. Ону Э. К. Пенарскай: «Стушенный воздух: тяжелый весен-ний воздух: резкий ветер», диир тылбаастаабыта. Оҕон «Сахалыы кылгас тыл-дыт» автора Г. Ф. Сим-цев «көйү» элбэх, дэлэй диир быһаарбыт. Онон, кырдык, өбүгэлэрбит хойуу салтын диир өй-дө-буллээн көй салтын дьэ-биттэр быһаһылаах.

Бу тыл биһигини эһиз монголларга тириэрдэр эбит. Быдыргы монголлар көй диир тыллаахтара эбитэ үһү. Суолтата — сал-тын (воздух). Ити тылы бэйэ диир тардыһан, көй салтын дьэммитин хат тылбаастаан өйдүүр буол-лаһытына, салтын салтын диир буолуох эбит. Оччо-тугар, кырдык дааны көй салтын чакчы хойуу салтын диир буоларыгар тахсар

БАГДАРЫН СУЛБЭ.

САЛТЫН

Бүөргэ-сыһына буккуйда, — диир строкалар бааллар.

1978 сыллаахха Анаа-быр Уруу Хайатыгар сыһыан Ф. Н. Спиридо-нов — Даһаан оҕоньору кытта кыһаһыттын. Тыл иһинтэн үлэһин: «Иһин дьэһини аллараа диир диир буолар. Аллараа-һыттан ылбыт, ээ ча, араһат. Бэһайтан ылбыт диир. Оҕордук быдыргы оҕоньоттор эһэллэрэ. Сал-тын өнтөн саас ыллаһына, кутуллаах салтын. То-коһуу буолар. Оччоһо мүүс баран биэрбэт, уу кэлэ биэрбэт. Оо, алла-рааттан ылла, дьэ, нэдээн буолла, дьэһэбит», — диир байыарбыта.

Салтын төрк тыллары-

● Бу — интэриэһинэй

● Швецияда «Таксер-ме» диир фирмада элек-трическэй секкэ холбоһи баран дьэһин иһитэргэ аһаһаһа дьэ үрдүгэр аһаһаһа кассеталары оҕор-буттар. Ити оҕоһук көһө-рү радиатортан миэстэни ылбатынан, биһир тэг ту айбыт. Кини маннай-иһини хааччыһаһынан уонна көһөрү электрона-гревателнай прибордар-дааһар аһаһаһа электро-

энергияны ороскуоттуура улаханник биһирэммит.

● Америкада Аризона штат олохтооһо Пол Мак-грийн 80 кг ыйааһынаах күн энергиятынан үлэ-лиир мотуордаах самоле-ылбатынан, биһир тэг ту айбыт. Кини маннай-иһини хааччыһаһынан уонна көһөрү электрона-гревателнай прибордар-дааһар аһаһаһа электро-

Редакторы солбуһааччы С. Н. ЧИЧИГИНАРОВ.

«Якутсельхозэнерго» уонна совхозтарга үлэ-Чурапчы оройуоннааһы лиир электринтэр, хаһаайыстыбалар иһин Баһаһаһтар үлэ ча-ардыларынааһы произво-һын кэмнэр кэлэн кэл-ственнай — эксплуатаци-сэтиһинг. Телефонмут № 21-398.

Предприятие аадырыһа: Чурапчы с., Петропскай уул. 38.

Администрация.

Үөрөх оройуоннааһы салаата бухгалтер Ку-дичкин Егор Семеновича, 23 №-дээх аптека коллектива фармацевт Куличкина Анна Се-меновнааһа иһиллэр аһалара.

КУЛИЧКИН Семен Михайлович уһун ыарахан ыарыһтан өлбүтүнэн диириг кутурданырын тирдэллэр.

Таптыыр ийэбит, эбэбит КУЗЬМИНА Мария Андреевна уһун ыарахан ыарыһтан өлбүтүн бары ай-махтарыгар, билэр дьонноругар иһитиннэрэ-бит.

Кыргытара, күтүөттэрэ, кийинтэрэ, снэһинэрэ.